

College van B&W van Heerenveen & gemeente raad Heerenveen, afdeling vergunningen
Postbus 15.000
8440 GA Heerenveen

Goëngahuizen, 29 november 2023

Betreft: Zienswijze n.a.v. ontwerp bestemmingsplan [REDACTED], ook bekend onder nummer NL.IMRO.0074.Pean1Nes-OW01

Geachte college, geachte gemeenteraad,

Hierbij dien in mijn zienswijze in mbt ontwerp bestemmingsplan [REDACTED], ook bekend onder nummer NL.IMRO.0074.Pean1Nes-OW01.

Wij als burens en aangrenzend melkveebedrijf hebben aanzienlijk overlast van Zeilschool [REDACTED]. Ons bedrijf is een gangbaar melkveebedrijf met een tweede verdienmodel als weidevogelbeheer. Het melkveebedrijf ligt in een weidevogel kerngebied. Dit betekent dat het gebied door de provincie is aangemerkt als parel voor de weidevogels. Door het gebiedsplan AAD (Aldeboarn de Delen) worden de waterpeilen verhoogd, waardoor het nog een waardevoller weidevogel gebied wordt. Het gebied was altijd een stilte gebied, maar door de enorme toename van mensen en feesten bij [REDACTED], wordt de druk op het gebied ten nadele verhoogd.

1) Ten eerste, door verkeersdrukke:

-Georganiseerde illegale feesten (waar de gemeente niet op handhaaft) zorgen ervoor dat er in zeer korte tijd +- 60 auto's met lawaai en lichten de te smalle wegen bereiken en parkeren bijna in het land.

-Vergroten van de zeilschool/groep accommodaties zorgt voor enorme lawaai overlast. Deze overlast is duidelijk waarneembaar bij onze boerderij, terwijl deze op 1000 meter afstand ligt. Het weidevogel gebied ligt hier tussen in, dus dichterbij [REDACTED] met alle gevolgen van dien.

-Toename van verkeer door verhuur zomerhuisjes.

2) Door bezoekers [REDACTED]

- betreden/wandelen door weiland zonder toestemming al dan niet met honden.
- Georganiseerde spellen in de landerijen die voor productie van voeder gewassen bedoelt zijn. (zelfs speurtocht georganiseerd in mais perceel)
- droppings georganiseerd over privé terrein en betreden bedrijfsterreinen, ook nachts.

Dit alles zonder toestemming en herhaaldelijk verzoek dit niet meer te doen, door gegaan.

3) Door de verkeer situaties 's

-De enorme verkeerstoename geeft gevaarlijke situaties en overlast op de zeer smalle landbouwwegen. Men heeft geen ervaring met landbouw verkeer en weet niet hoe te handelen/paniek wanneer men elkaar moet passeren. Dit leidt tot ontzettend gevaarlijke situaties.

-Wandelende groepen op landbouwwegen (ook nachts in het donker). Dit zorgt voor gevaarlijke situaties. Het schijnt normaal te zijn om op de openbare weg te blijven lopen als er (landbouw)verkeer passeert.

-Georganiseerde speurtochten met in bermen stoelen en tafels. Ook spel momenten op de openbare weg.

-Door meer bebouwing op het terrein van [REDACTED], is er geen parkeerruimte genoeg voor de bezoekers. In het verleden werd de berm en de openbare voor de helft gebruikt voor parkeren. Deze situatie is voor ons als bewoners en bestuurder van landbouwmachines onacceptabel. Door vergroting van bebouwing neemt de parkeergelegenheid op het erf af. Hierdoor zullen de parkeerproblemen als mede de problemen op de openbare weg alleen maar toenemen.

4) Het sociale aspect

Door het niet willen luisteren en/of niet houden van afspraken ontstaat een tweedeling in de kleine gemeenschap. Deze gemeenschap is gewenst met elkaar en voor elkaar klaar te staan.

- Doordat de Gemeente Heerenveen niet wil of kan handhaven worden afspraken niet nageleefd. Dit geeft [REDACTED] een vrijbrief om alle illegale praktijken door te zetten.
- De houding van Gemeente Heerenveen geeft ons het gevoel ondergeschikt te zijn aan [REDACTED].

5) Toekomst

- Ons bedrijf staat bijna klaar voor de overname van onze twee zonen. Dit betekent dat Heachhiem ([REDACTED]) een transitie ondergaat naar een natuur inclusieve landbouw. Dat Peanster ([REDACTED]) een gespecificeerd melkveebedrijf wordt. Door de plannen van [REDACTED] en het niet handhaven van Gemeente Heerenveen lopen wij het risico de doelstellingen van een natuur inclusieve landbouw niet te halen. En dat de overlast voor het melkveebedrijf alleen maar toenemen tot een onacceptabel niveau. In de bijlage de uitwerking van de pilot dubbeldoelgronden (ADD).

6) Oplossing

- Een oplossing is erg moeilijk. Wij wonen al heel ons leven naast de zeilschool. Ooit begonnen als ondersteuning van het boerenbedrijf en later gespecialiseerd zeilschool bedrijf. Toen in handen van de [REDACTED] zijn er nooit noemenswaardige problemen geweest. Deze ondernemer had oog voor natuur en omgeving. Na dat de onderneming over is genomen door [REDACTED] en [REDACTED] zijn problemen toegenomen tot een onaanvaardbaar niveau. In dit open en kwetsbaar weidevogelgebied is het niet mogelijk een toeristisch bedrijf van deze omvang te exploiteren.
- Om rust in de gemeenschap te brengen is het nodig [REDACTED] terugbrengen naar proporties van voor de overname.
- Voor ons privé heeft dit een enorme impact op ons gezin. Kunnen wij doorgaan met ons bedrijf? Zolang hier Gemeente Heerenveen zullen wij hoe dan ook ons eigen bedrijf beschermen door de agressieve groei en benadering door [REDACTED]

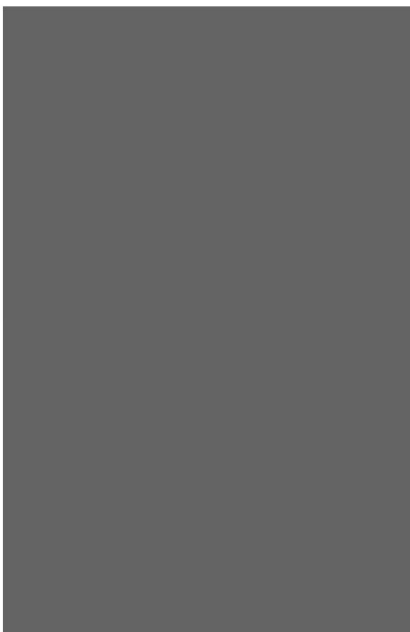
Wij vragen van u om onze zorgen serieus te nemen en dat u de ernst van de problemen inziet. Dat de illegale feesten op [REDACTED] stoppen en de omvang afgestemd wordt op wat het gebied en de infrastructuur aan kan. Deze grens is reeds ver overschreden.

Op basis van de bovenstaande argumenten heb ik bezwaar tegen het ontwerp bestemmingsplan Zienswijze n.a.v. ontwerp bestemmingsplan [REDACTED], ook bekend onder nummer NL.IMRO.0074.Pean1Nes-OW01.

Naar aanleiding van het voorgaande verzoek ik u met inachtneming van mijn zienswijze het ontwerp bestemmingsplan niet vast te stellen/gewijzigd vast te stellen, namelijk door (alternatief).

Ik ga ervan uit dat u mij van de verdere procedure op de hoogte houdt.

Hoogachtend,

ADD Pilot Dubbeldoelgronden – RNIL uitwerking inrichting, beheer en monitoring

Uitwerking pilotgebied [REDACTED]

Coördinatieteam ADD / Altenburg & Wymenga / Wetterskip Fryslân

Aldeboarn – De Deelen
Ontwikkelgebied in het
Veenweideprogramma
2021-2030 (VP21-30)

*Ligging pilotgebieden van de
Pilot Dubbeldoelgronden in het
kader van de Regiodeal Natuur
Inclusieve Landbouw*

Pilot dubbeldoelgronden: Kader en doelen

In het gebiedsproces Aldeboarn-De Deelen (ADD) wordt toegewerkt naar een integraal gebiedsplan, waarin de bestaande landbouwproductie verenigd wordt met verschillende maatschappelijke doelen: de veenweideopgaven^①, het versterken van de biodiversiteit, erfgoed etc.. Vanuit de Regiodeal Natuurinclusieve Landbouw is daartoe de ‘Pilot Dubbeldoelgronden’ opgestart.

Doel van de pilot is: leren hoe de overgang van een bedrijf dat (hoofdzakelijk) gericht is op productie, naar een bedrijf dat in meer of mindere mate gericht is op het realiseren van maatschappelijke doelen, in de praktijk zijn werk kan gaan. Wat verandert er qua waterhuishouding, inrichting, beheer en gebruik, qua bedrijfsvoering en bedrijfseconomisch perspectief. Hoe wordt geborgd dat de maatschappelijke doelen - die worden vergoed via regelingen en/of een afwaardering met kwalitatieve verplichting – naar behoren worden vervuld? Hoe verhouden deze vormen van vergoeding zich tot de Compensatiesystematiek Veenweiden?

Maatregelen die worden genomen, worden getest, zodat daarvan geleerd kan worden voor het vervolg van het gebiedsproces (in en buiten ADD). Daarom is monitoring – van waterhuishouding, beheer, ecologie en bedrijfseconomie - een belangrijk onderdeel van de pilot.

De pilot bestaat uit drie casussen (zie kaart): drie agrarische bedrijven in ADD. De ondernemers zijn actief betrokken bij het proces. Elke casus heeft andere accenten door verschillen qua doelen, maar ook qua ligging, bodem, waterhuishouding, natuurwaarden, potenties en bedrijfsvoering. Voor elke casus worden doelen, inrichting, beheer en gewenste monitoring uitgewerkt.

^① Reduceren emissie broeikasgassen, verminderen effecten bodemdaling, klimaatadaptieve inrichting, toekomstperspectief landbouw

Uitwerking per pilotgebied

In het voorliggende plan vindt per case een uitwerking plaats. Deze uitwerking start met een 'doorsnede' van het pilotgebied: bodem, hoogteligging, waterhuishouding, natuurwaarden en andere belangrijke aspecten worden gepresenteerd. Vervolgens worden de specifieke doelen benoemd. Deze zijn afgeleid uit de voorlopige gebiedsplannen voor ADD-Zuid en ADD-Noord, de ambities en toekomstplannen van de ondernemer (en zijn opvolger) en de potenties, ligging, bodem etc. van het pilotgebied. Op basis van deze doelen vindt – qua grondgebruik - een uitwerking plaats in maatregelen, inrichting, beheer en monitoring.

1. Pilotgebied: bodem, hoogteligging, water, landgebruik en biodiversiteit (weidevogels)
2. Visie en doel pilotgebied
3. Uitwerking
4. Beheer & gebruik
5. Risico's en onzekerheden
6. Monitoring & tussentijdse bijstelling
7. Bronnen

Casus [REDACTED]

- Oppervlakte pilotgebied 56 ha
- Bedrijf: 90 melkkoeien, 70 stuks jongvee
- Omvang huidige bedrijf c. 60 ha, in eigendom bij ASR (m.u.v. boerderij zelf)
- Pacht 44 ha It Fryske Gea op It Eilân (De Roek)
- Pacht 27 ha (opvolger [REDACTED]) in aansluiting op de weidevogelkern Soarreemoarre

Met het oog op de opvolging en beëindiging van het erfpachtcontract met ASR verkent de familie om in het kader van maatschappelijke opgaven te extensiveren, m.b.v. afwaardering met een KV (weidevogels – Aanvalsplan Grutto, greppelland) en mogelijkheden voor rode ontwikkelingen. Ook op het pachtland in de Soarreemoarre wil de opvolger boeren met oog voor natuur en weidevogels – Aanvalsplan Grutto.

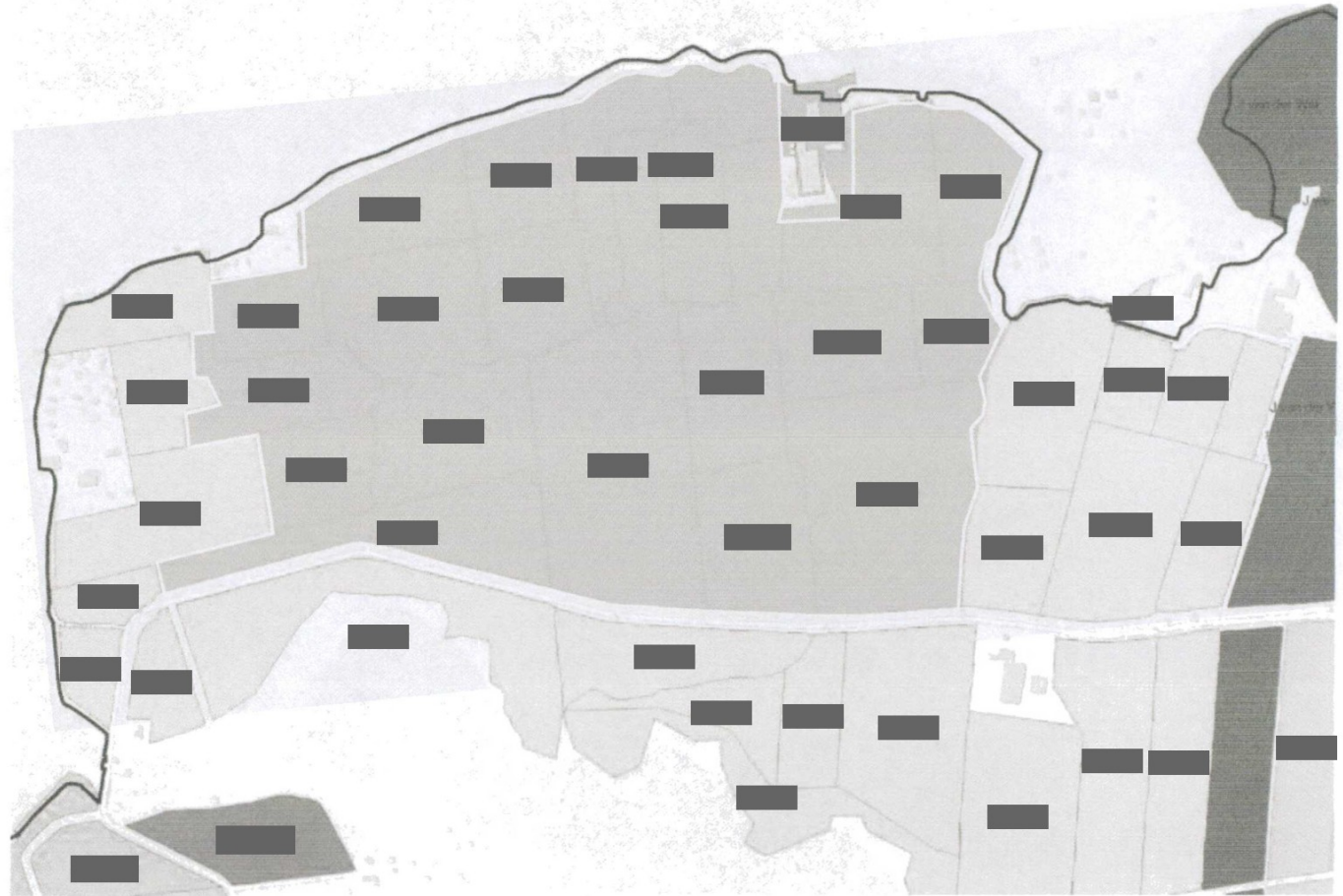
Casus [redacted] – eigendomssituatie

- Situatie c. 2023

Casus [REDACTED] – gebruikerssituatie

- Situatie c. 2023

Pilotgebied - bodem

Volgens de bodemkaart bestaat de bodem uit zware klei aan de westkant (kalkarme drechtvaaggronden) en aan de oostkant uit weideveengronden met een mineraal kleidek minder dan 40 cm dik. Op basis van veldervaring ([REDACTED]) is bekend, dat de kleigrens meer naar het oosten ligt, deze grens is indicatief aangegeven op de kaart

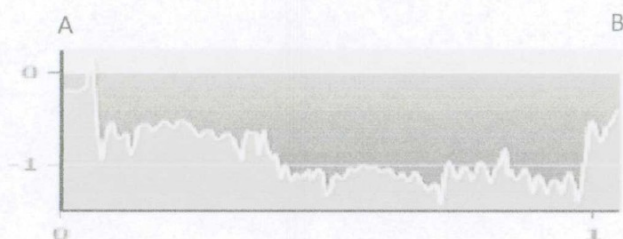
- Water
- kalkarme nesvaaggronden; klei
- Kalkarme drechtvaaggronden (zware klei)
- Weideveengronden op zeggeveen, rietzeggeveen of broekveen
- Weideveengronden op veenmosveen

Pilotgebied - hoogte

Volgens de AHN4 varieert de hoogteligging - buiten de greppels - van 0,55-0,75m -NAP op de hoge (gele en lichtgroene) delen, tot 0,95-1,15m -mv in de lage (groenblauwe) delen. Zie de doorsnede van A naar B. De percelen ten westen van de boerderij liggen relatief hoog en hebben een eigen waterhuishouding.

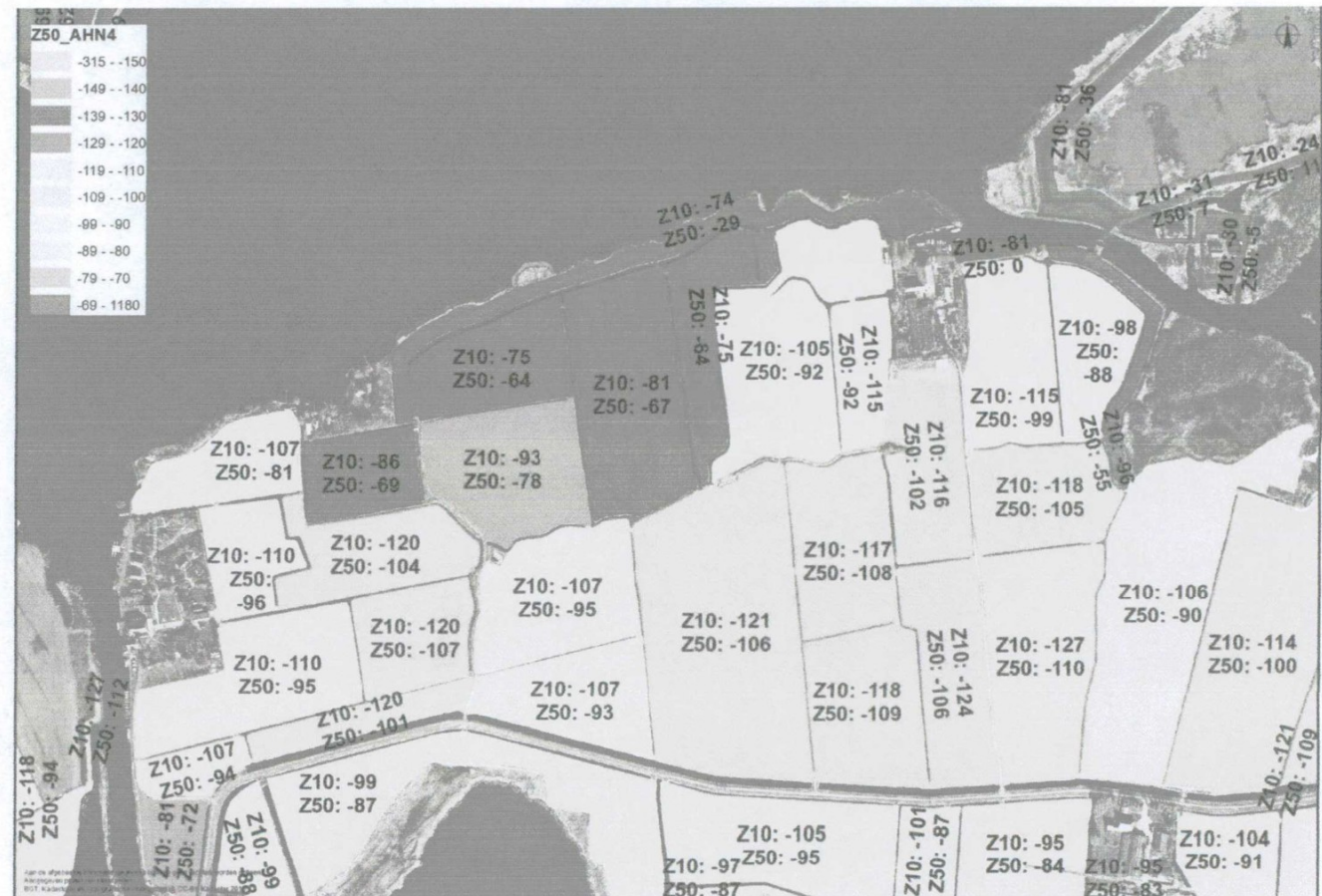
Inmiddels zijn deze hoogten niet meer actueel of zijn er afwijkingen door zwelling/krimp van het veenpakket. Om die reden is een aantal percelen ingemeten door een landmeter. Op de volgende pagina's zijn deze gegevens opgenomen.

gemid. hoogteligging percelen

Voor het gebruik van de percelen is de feitelijke drooglegging belangrijk. Daarvoor kan als maat de gemiddelde drooglegging van een perceel worden gebruikt maar dat zegt niet alles. Ook de aanwezigheid van lage delen is voor het gebruik van belang of laaggelegen greppels.

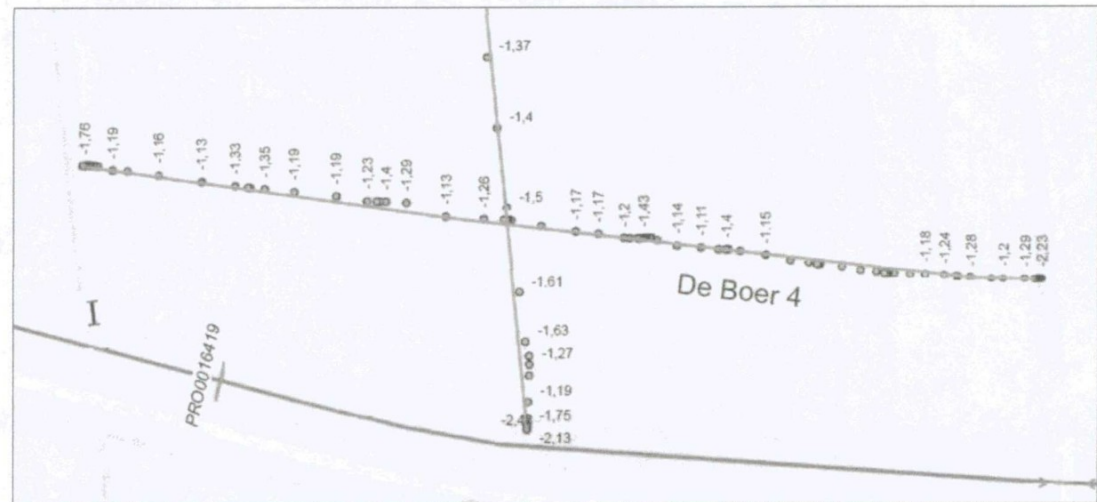
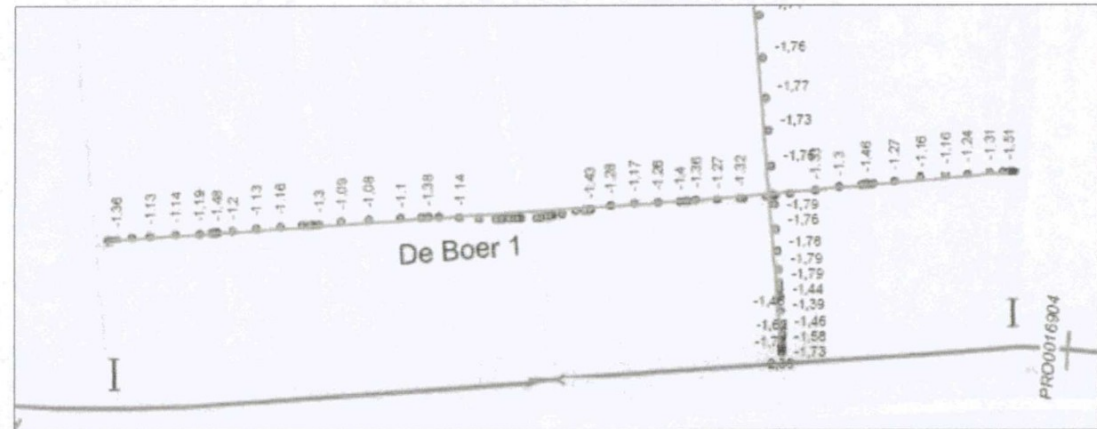
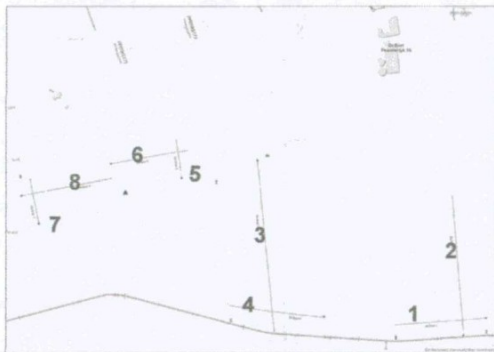
Om die reden is door Wetterskip Fryslân ook de gemiddelde hoogte van 50% van het perceel bepaald (Z50) en de maaiveldhoogte van de 10% laagste delen (Z10). Daarmee springt de zuidoosthoek van casus [REDACTED] er uit als laag, met het laagste perceel naast het toegangspad naar de boerderij.

nieuwe hoogtemetingen 2023

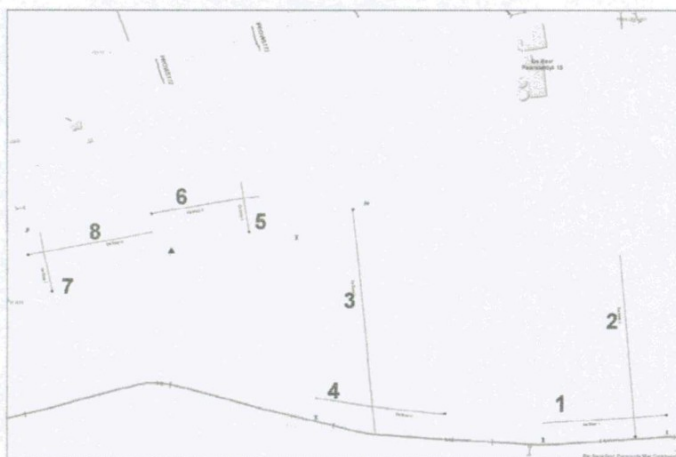
Op 27 juli 2023 zijn op vier percelen een lengte- en dwarsprofiel opgemeten door een landmeter voor de actuele hoogte. De dwarsprofielen 1, 4, 5 en 7, betreffen greppels, waarbij de laagste delen zijn gemeten. Bij de lengteprofielen 2, 3, 6 en 8 is dwars over de greppels gemeten.

De metingen laten zien, dat de opgemeten punten vaak 10 cm tot >15 cm lager liggen dan de AHN4-waarden, vooral in de lage delen (dat zou ook kunnen komen omdat de greppel is uitgediept).

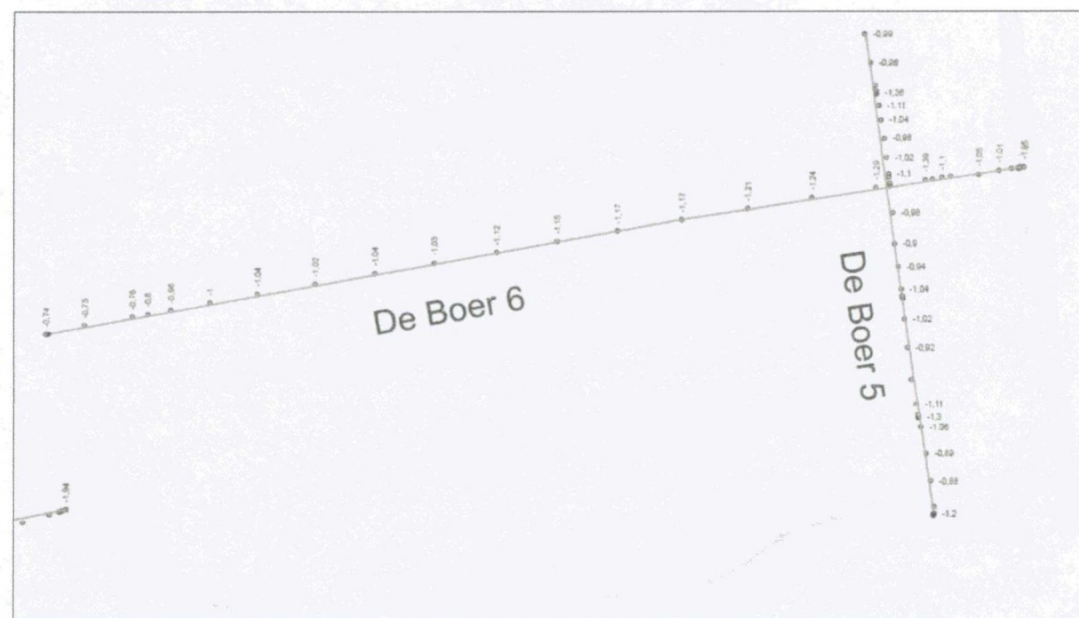

nieuwe hoogtemetingen 2023

Wat vooral relevant is voor het instellen van nieuwe waterpeilen is de laagste ligging van percelen, om te voorkomen dat er veel water in de greppels staat. In het laagstgelegen perceel (profiel 1-2) is zo goed als geen ruimte voor waterpeilverhoging zonder dat het water in de greppels loopt. In het perceel met de profielen 4-3 is ruimte voor 20 cm verhoging. Op de wat hogere percelen aan de westkant, met een kleibodem, varieert die ruimte van 20-40 cm.

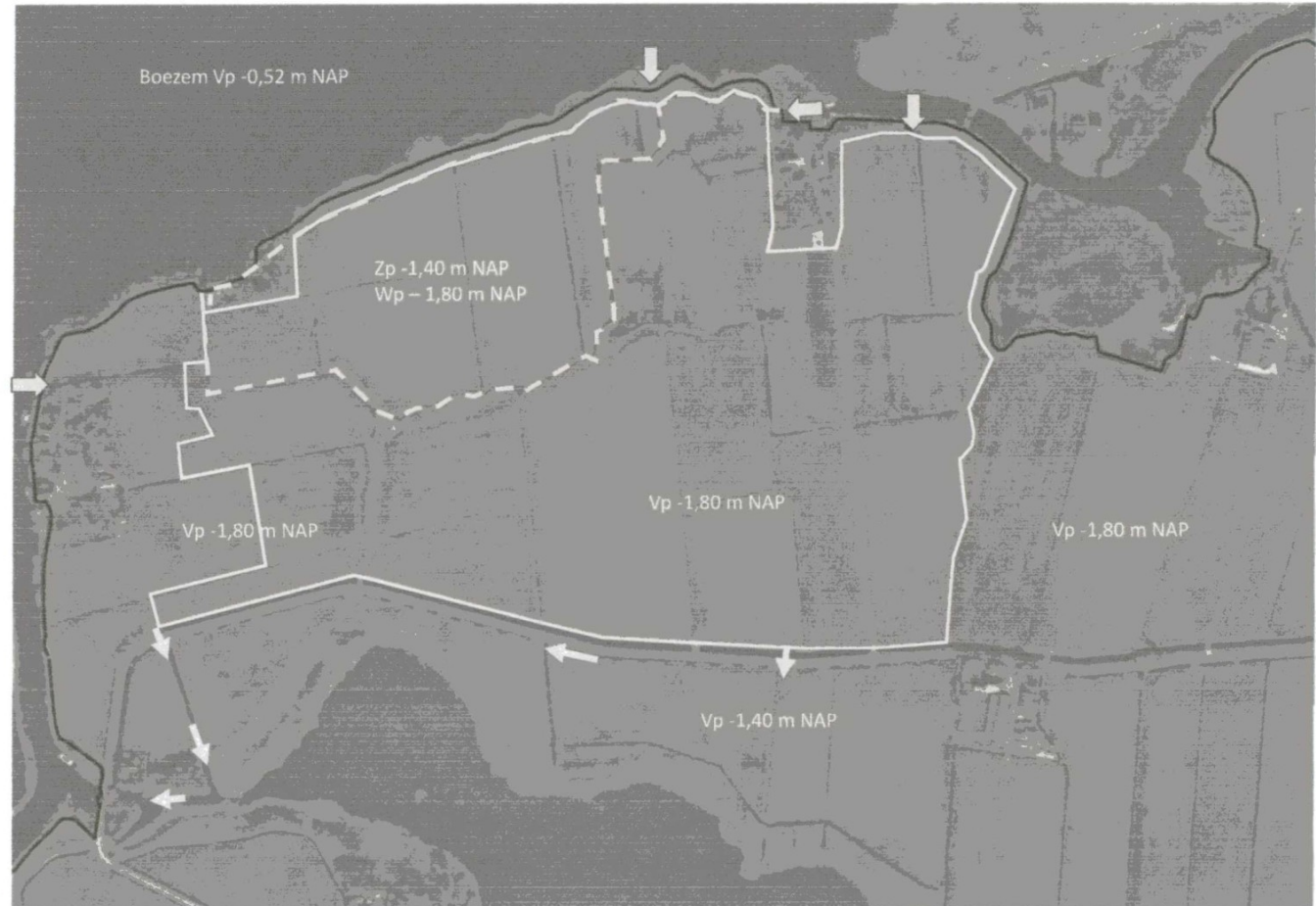

profiel	Laagste punt (tov NAP)	Opmerking	Huidige peil	Hoogst mogelijke nieuwe peil
1	- 1,77	Dwars op greppels	- 1,80	- 1,77
2	- 1,79	Parallel op greppels. Onderkant greppel.	- 1,80	- 1,79
3	- 1,63	Parallel aan greppel	- 1,80	- 1,63
4	- 1,60	Dwars op greppels	- 1,80	- 1,60
5	- 1,36	Dwars op greppels	- 1,80	- 1,36
6	- 1,39	Parallel aan greppel	- 1,80	- 1,39
7	- 1,60	Dwars op greppel	- 1,80	- 1,60
8	- 1,58	Parallel aan greppel	- 1,80	- 1,58

Huidige peilen

Het pilotgebied valt onder het watersysteem van de Botmar. Inlaat vindt plaats vanuit de boezem en de afwatering via de bermsloot van de Peansterdyk naar het gemaal van de Botmar. De hogere percelen ten westen van de boerderij hebben een eigen waterhuishouding met een inlaat vanuit de boezem. Het overige deel heeft een vast streefpeil van 1,80 m –NAP.

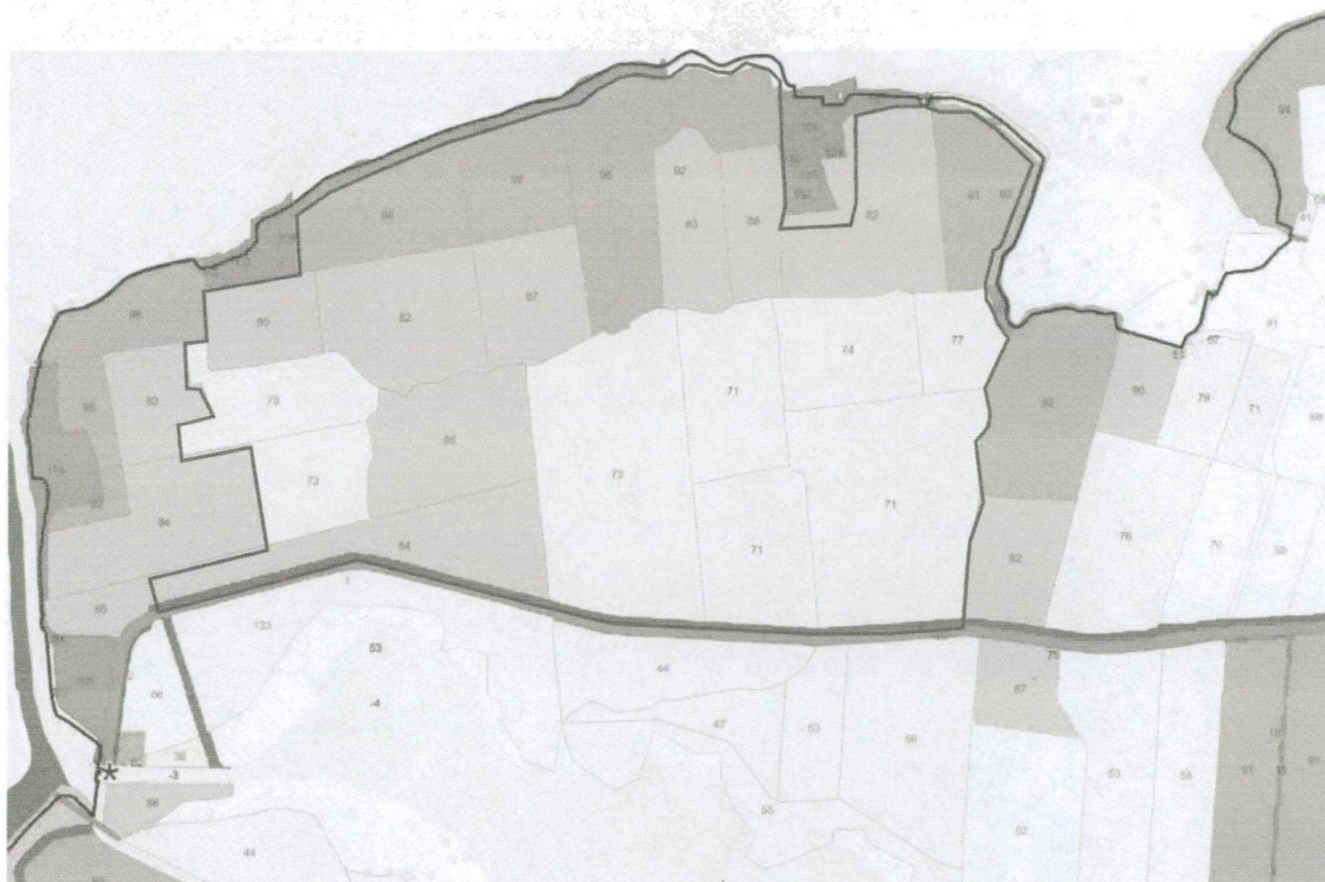

Pilotgb.- drooglegging

De wat hogere percelen ten westen van de boerderij en aan de westkant hebben een drooglegging tussen 80 en 100 cm –mv. Het gele, lager gelegen blok percelen ten zuiden van de boerderij heeft een drooglegging van 70-75 cm –mv. De hier getoonde drooglegging is gebaseerd op de vastgestelde peilen van WSF (zie vorige dia) en de AHN4.

Correctie AHN4

Inmiddels (juli 2023) zijn de percelen ingemeten door een landmeter. Daaruit blijkt, dat in de zomer de percelen 10-15 cm lager liggen dan de AHN4-waarden. Wanneer we uitgaan van een correctie van tenminste 10 cm tov. de AHN4-kaart geldt dat in elk geval de drooglegging op de gele percelen 10 cm minder groot is dan aangegeven (dus c. 60 cm ipv. 70 cm), en deels ook op de oranje percelen

Pilotgb.- geschiktheid weidevogels / AVG

Een van de beoogde doelen is weidevogelbeheer in het kader van het Aanvalsplan Grutto (AVPG).

Weidevogels nestelen bij voorkeur op enige afstand van wegen, opslag, bomen en bebouwing. Deze kaart toont de gebieden waar sprake is van invloed van deze objecten en waar ze liever niet broeden (roze) en de gebieden die vrij zijn van deze invloed (wit). Ook is de verspreiding van weidevogels aangegeven (gegevens 2020). Recent is het aantal weidevogels duidelijk hoger. Zodra de gegevens van 2023 beschikbaar zijn, worden die verwerkt.

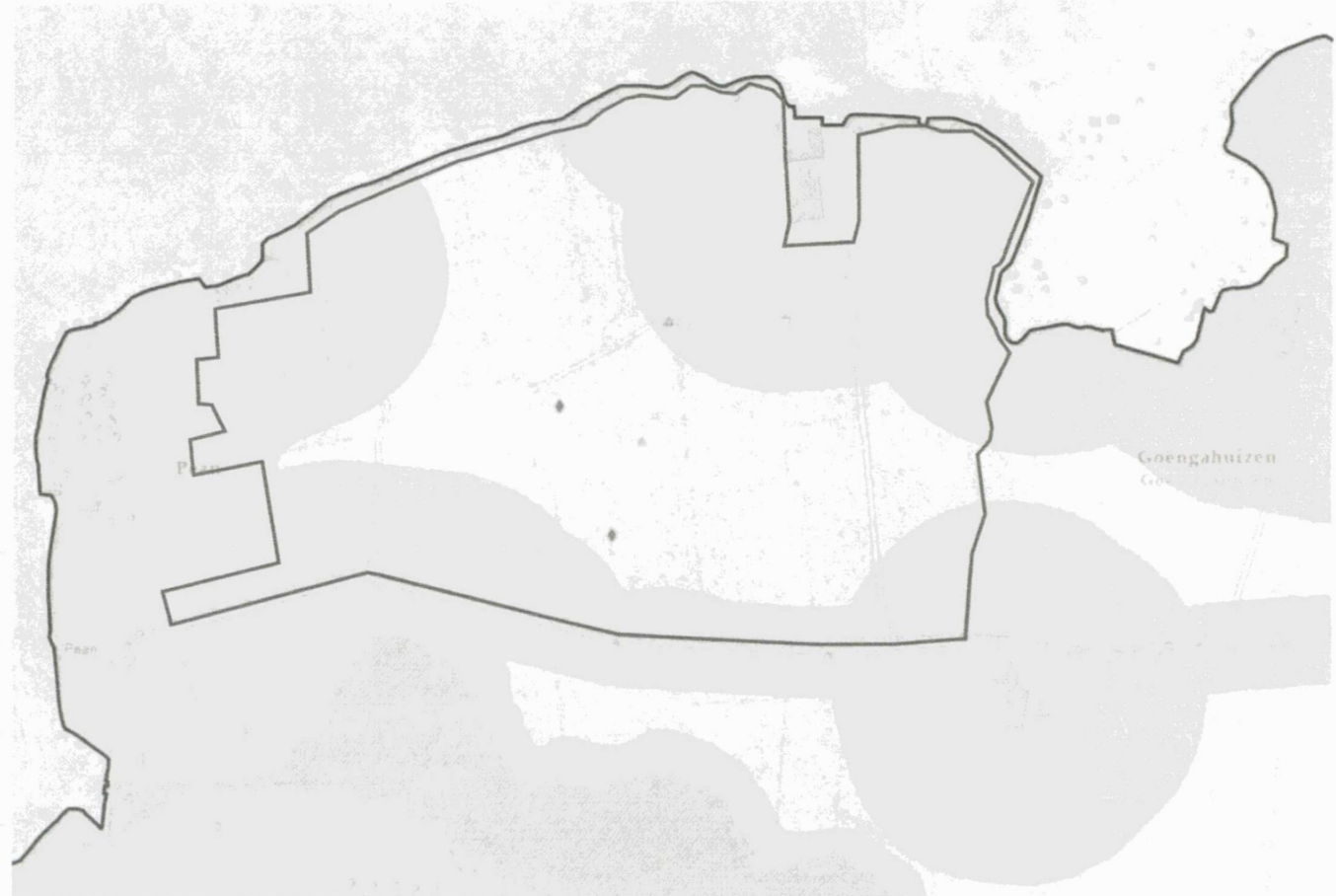
Kievit 2020

Grutto 2020

Tureluur 2020

Scholekster 2020

Veldleeuwerik 2020

Pilotgebied - ANLB 2022

Dezelfde kaart als de voorgaande, maar met als aanvulling de percelen waar pakketten op liggen in het kader van de ANLB (2022). Deze zijn in samenwerking met de Gebiedscoöperatie It Lege Midden afgesloten. Op deze percelen liggen al meerdere jaren dezelfde pakketten: een plas-dras met rondom extensief beweide grasland, en op de andere twee percelen legselbeheer (geen restricties aan gebruik).

Recent is het aantal weidevogels duidelijk hoger. Zodra de gegevens van 2023 beschikbaar zijn, worden die verwerkt.

Legselbeheer, legselbeheer op grasland
 Extensief beweide grasland: 1 - 3 GVE / ha,
 1 mei tot 15 juni

Kievit 2020

Grutto 2020

Tureluur 2020

Scholekster 2020

Veldleeuwerik 2020

Pilotgebied - *landgebruik* & *bodemrust*

Deze twee kaarten geven een indruk van de huidige intensiteit van het landgebruik. De bovenste kaart toont het gebruik van het grasland, waarbij in het type 'intensief' gemiddeld >80% Engels raaigras en Ruw beemdgras staat en kruiden grotendeels ontbreken.

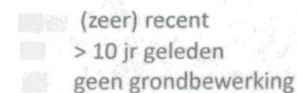
In het type 'extensief' komen veel kruiden voor en is het aandeel 'intensieve' grassen (veel) geringer. De ANLB-percelen met extensief weiden springen er uit als extensief. Het bouwland heeft betrekking op de maispercelen.

De onderste kaart laat zien wanneer percelen recentelijk nog zijn bewerkt of zijn ingezaaid. Geel en oranje zijn recent bewerkte percelen, groen is meer dan 10 jaar geleden. Daaruit blijkt ook dat de hogere percelen west van de boerderij niet zijn bewerkt. Dit zijn percelen met oud greppelland.

Op basis van satellietbeelden (A&W)

bewerkt of ingezaaid

Kaders en uitwerking casus [REDACTED] - waterpeilverhoging

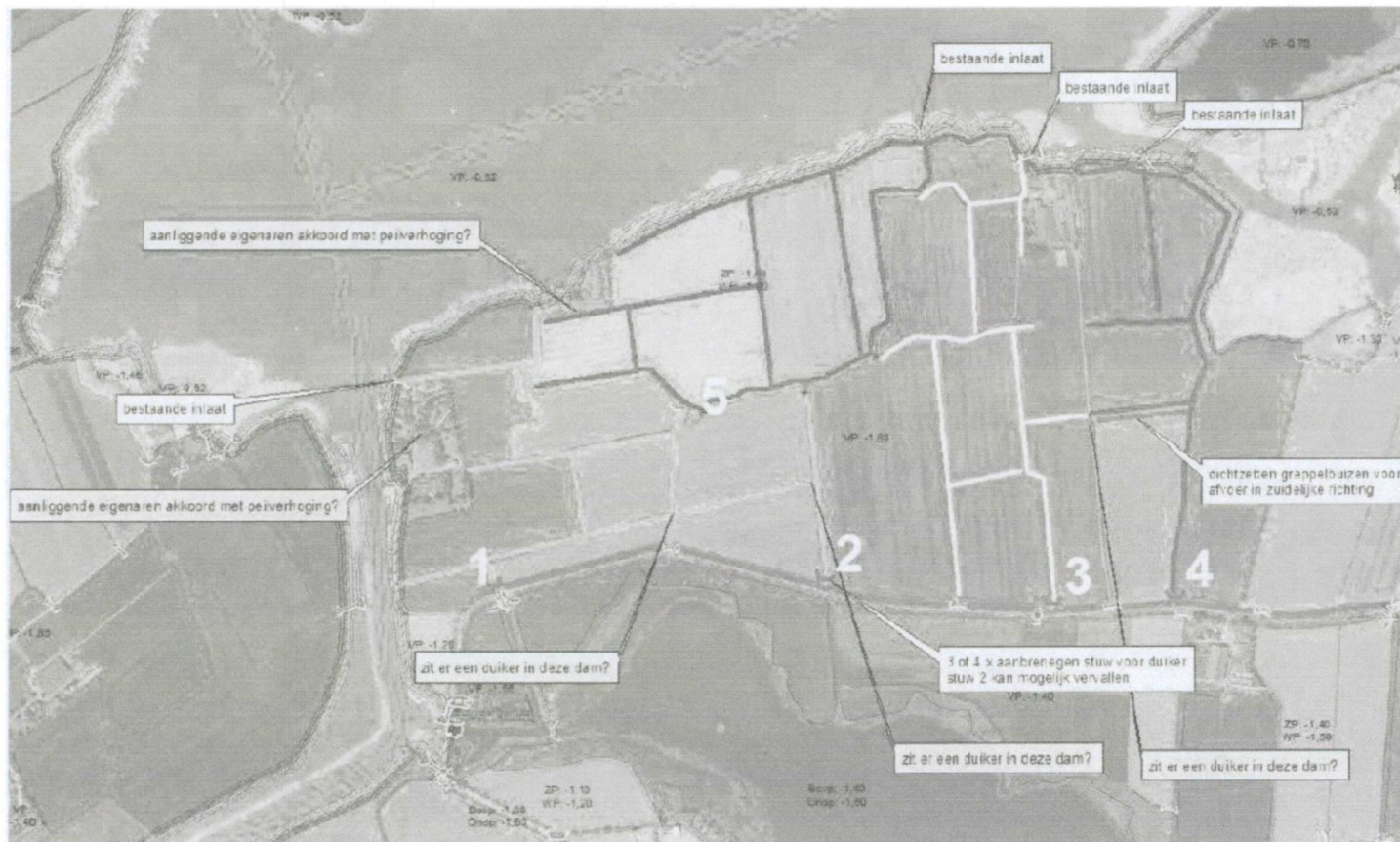
Kaders

- (1) Veenweideprogramma (VP21-30): gemiddelde grondwaterstand 40 cm –mv voor veengronden (>80 cm dik veenpakket). Mogelijk komt er voor veengronden een aanscherping richting 20-40 cm –mv;
- (2) AVG - op gebiedsniveau oppervlaktewaterpeil streefpeil 0-35 cm –mv klei-op-veengronden, 0-40 cm –mv kleigronden (15 februari-1 juli). Op bedrijfsniveau 50% oppervlakte op hoog waterpeil (0-40 cm –mv, 15 februari-1 juli). Hoog waterpeil kan via greppelplasdras;
- NB. Criteria / voorwaarden 1 en 2 niet vergelijkbaar door verschil grondwaterstand - drooglegging. In beide gevallen: op een groot deel van het bedrijf een drooglegging van tenminste 40 cm –mv. Geldt vanuit VP21-30 niet voor westrand (zware kleigrond) en vanuit het AVPG niet voor gehele bedrijf;
- Huidige drooglegging volgens AHN4-waarden 80-100 cm –mv op wat hogere en westelijke percelen, maar mogelijk zijn die waarden 5-10 cm minder (dus 75-90 cm –mv). De rest heeft een drooglegging van rest 60-80 cm –mv, gecorrigeerd op basis van nieuwe hoogtemetingen. Dat is 20-50 cm meer dan in de streefwaarden vanuit VP21-30 en AVPG. Uitgangspunt : peilverhoging van 20-50 cm, rekening houdend met bodem, bedrijfsvoering en optimale gronden voor weidevogelbeheer.
- Uitgangspunt is dat het water niet in de greppels staat. Voor de laagste delen is er daarom weinig ruimte voor peilverhoging, zie hiervoor.

Uitwerking WSF

- Veengronden ten zuiden van de boerderij: sturen op drooglegging van c. 40 cm –mv als eerste stap. Echter, gezien de lage ligging van sommige delen, kan het hoogste peil niet hoger dan 1,50 m -NAP. In de laagste greppels (tegen de Peansterdyk) staat het water dan net niet in de greppels. Er is gekozen voor een flexibel peil (HAKLAM) om in natte perioden toch water te kunnen afvoeren;
- Huiskavels zijn belangrijk voor de bedrijfsvoering als (vroege) weidegrond voor vee en vragen wat meer drooglegging (50-60 cm –mv). In deze pilot houden we dat aan voor de hoger gelegen gronden ten westen en oosten van de boerderij;
- Kleigronden aan de westkant kunnen beperkte peilverhoging aan zonder gevolgen gebruik. Dit kan alleen als de naastliggende boer daarmee instemt;
- Een belangrijk element in de pilot is het realiseren van de mogelijkheid dat [REDACTED] zelf kan sturen op het waterpeil.

Uitwerking - waterpeilverhoging

— GdeBoer_A
— GdeBoer_B
— GdeBoer_C
— GdeBoer_D

Peilvak A – stuw 5

Peilvak heeft al hoger zomerpeil

Voorstel flexibel peil

Bovenpeil: -1,25 m NAP

Onderpeil: -1,80 m NAP

Peilvak B – stuw 4

Peilverhoging tot 30 cm

Flexibel pell:

Bovenpeil: -1,50 m NAP

Onderpeil: -1,80 m NAP

Peilvak C – stuw 3

Peilverhoging tot 30 cm

Flexibel peil:

Bovenpeil: -1,50 m NAP

Onderpeil: -1,80 m NAP

Peilvak D – stuw 1 evt. 2

Peilverhoging tot 20 cm

Flexibel peil:

Bovenpeil: -1,60 m NAP

Onderpeil: -1,80 m NAP

Uitwerking - waterpeilverhoging

Percelen		Huidig peilbeheer en drooglegging				Waterbeheer pilot							
		CO2_BEHREF	CO2_RP_REF	DRG50_REF	tdv Z50_AHN4								Z10_AHN4
rang	naam	Perceels id.	peilbeheer	Peil huidige	drooglegging huidige	drooglegging gecorrigeerd	peilvak - stuw nr	verhoging max cm	voorgesteld peil - pilot	hoogste peil	drooglegging pilot in cm	idem gecorrigeerd	idem laagste delen
1	Grut fenne	301181	ZP+WP	-1,8	81	71	B-4	30	F -150 tot -180	-150	51	41	23
2	Sietze syn caravan	302256 -N	ZP+WP	-1,8	78	68	C-3	30	F -150 tot -180	-150	48	38	24
3	Five	127519	ZP+WP	-1,8	82	62	B-4	30	F -150 tot -180	-150	62	52	42
4	Tredde med	301183	ZP+WP	-1,8	75	65	B-4	30	F -150 tot -180	-150	45	35	22
5	Sietze syn caravan	302256 - Z	ZP+WP	-1,8	78	68	C-3	30	F -150 tot -180	-150	48	38	24
6	Alve oest	127518	ZP+WP	-1,8	70	60	B-4	30	F -150 tot -180	-150	40	30	13
7	Alve west	674308	ZP+WP	-1,8	74	64	C-3	30	F -150 tot -180	-150	44	34	16
8	Neist de Fjouwer	301162	ZP+WP	-1,8	72	62	C-3	30	F -150 tot -180	-150	42	32	23
9	Fierste Fjouwer	385158	ZP+WP	-1,8	71	61	C-3	30	F -150 tot -180	-150	41	31	22
10	Tolve	385158	ZP+WP	-1,8	74	64	C-3	30	F -150 tot -180	-150	44	34	19
11	Grutte Njoggen	166755	ZP+WP	-1,8	85	75	D-1-2	30	F -160 tot -180	-150	55	45	33
12	twa Lyts finnen : 12-13-1-	178815	ZP+WP	-1,8	88	78	C-3	30	F -150 tot -180	-150	58	48	25
13	Paula's caravan, noord	685339	ZP+WP	-1,8	88	78	C-3	30	F -150 tot -180	-150	58	48	33
14	twa Lyts finnen : 12-13-1-	685339	ZP+WP	-1,8	88	78	C-3	30	F -150 tot -180	-150	58	48	33
15	Tún lân	483908	ZP+WP+20	-1,5	86	76	A-5	15	F -125 tot -180	-125	61	51	40
16	Tajerik syn fjouwer	21786	ZP+WP+20	-1,5	83	73	A-5	15	F -125 tot -180	-125	58	48	34
17	Stik by de ie	21786	ZP+WP+20	-1,5	86	76	A-5	15	F -125 tot -180	-125	61	51	40
18	Dijkstra's njoggen	301160	ZP+WP+20	-1,5	72	62	A-5	15	F -125 tot -180	-125	47	37	22
19	Westerberg	673188	ZP+WP+20	-1,5	81	71	A-5	15	F -125 tot -180	-125	56	46	29
20	Lange seise	301159	ZP+WP	-1,8	76	66	D-1-2	20	F -160 tot -180	-160	56	46	30
21	Tichtmakke sleet	302255	ZP+WP	-1,8	73	63	D-1-2	20	F -160 tot -180	-160	53	43	30
22		385160	ZP+WP	-1,8	79	69	D-1-2	20	F -160 tot -180	-160	50	40	30
23	Trije hoek	483909	ZP+WP	-1,8	87	77	D-1-2	20	F -160 tot -180	-160	57	47	43

gemiddelde drooglegging	vak / stuw	Z50	Z10
hogere deel, oude bemaling	A-5	46,6	33,9
huiskavels, en lage venige deel	B-4	39,5	25,5
huiskavels, en lage venige deel	C-3	39,8	24,8
westelijke deel, vooral klei	D-1/2	48,8	33,3

- drooglegging is gecorrigeerd voor afwijking AHN4 (rood)
- waterpeilen zijn gebaseerd op voorstel peilvakken WSF:
F = Flexibel peil met hoogste en laagste waarde van voorgestelde peil, peilbeheer op basis van HAKLAM
- nieuwe drooglegging t.o.v. van Z50 (mediane hoogteligging) en ten opzichte van de laagste 10% van de oppervlakte (Z10)
- detailontwatering nader uitwerken, vooral afwatering greppels

Kaders en uitwerking casus [REDACTED] – *inrichting en beheer weidevogels*

Kaders

Het weidevogelbeheer in ADD-Noord vindt plaats onder regie van It Lege Midden en in nauwe samenwerking met de lokale vogelwacht.

In het AVG zijn streefcriteria opgenomen voor deelname aan het AVPG op bedrijfsniveau. Dat betreft:

1. aanwezigheid plas-dras met aangrenzend kruidenrijk grasland
2. beweiding met vee (>20% oppervlakte)
3. >30% oppervlakte kruidenrijk (kuikenland, bloemrijk grasland) of 'toegroeien' naar kruidenrijk grasland via verschrallingsbeheer
4. Op >50% oppervlakte rustperiode tijdens broedseizoen (1 mrt-1 juli)
5. Kruidenrijke percelen bemesting met vaste mest of vaste fractie (geen kunstmest). In het voorjaar minimale bemesting.

Vertrekpunten

1. Op dit moment is er een goed functionerende plas-dras aanwezig (wellicht wat te groot)
2. wordt >20% beweid
3. is 6,5 ha kruidenrijk grasland aanwezig (11,6% van de oppervlakte)
4. is op 6,25 ha (11%) sprake van aangepast beheer maar nog geen volledige rustperiode
5. wordt beperkt vaste mest gebruikt
6. wordt op 8 ha mais geteeld (14%)

Het huidig aantal weidevogels is gering, maar de laatste jaren wel duidelijk toegenomen. Maisland trekt jaarlijks kieviten. Er is een hoge predatiedruk, maar er is nu in het kader van het weidevogelbeheer door de gebiedscoöperatie Lege Midden een actief predatorenbeheer. Dat werpt zijn vruchten af, ook op het land van [REDACTED]

Kruidenrijk graslanden Soarreemoarre, mei 2021

Uitwerking casus [REDACTED] – inrichting en beheer weidevogels

Uitwerking – nader preciseren i.s.m. It Lege Midden

1. Weidevogelbeheer is verreweg het meest effectief in terreindelen zonder verstorende invloed (rust & openheid). Weidevogelbeheer dient zich daar te concentreren. Tegelijkertijd geeft dat ruimte voor intensiever gebruik van huiskavels (dichtbij boerderij) of percelen onder invloed van verstoring (bv. bij [REDACTED]).
2. Inzetten op verschraling en extensivering, gericht op kruidenrijk grasland (1 en 15 juni met naweiden) in centrale, relatief open en rustige deel gebied. Afhankelijk van verschraling eerste maaidatum naar achter schuiven (afhankelijk van de massa van het gewas). Dus stap voor stap!
3. Continueren huidige extensieve beweiding en uitbreiden aan de westkant, data-perioden aanpassen aan ANLB en bedrijfsvoering.
4. De huidige plas-dras kan wat kleiner om de beheerbaarheid te vergroten. Maar de locatie is prima en kan blijven. Overwegen om een tweede plasdras aan te leggen (bv. via greppel-plasdras), en deze beide in de komende tijd wisselend te gebruiken. Dat kan voorkomen dat op één plaats lange tijd water blijft staan, waardoor verweking optreedt en/of soorten als Pitrus en Rietgras sterk toenemen.

De precieze invulling van het weidevogelbeheer in de pilotperiode en daarna – richting AVPG – moet nog nader worden uitgewerkt, in nauw overleg met de Gebiedscoöperatie Lege Midden. Dat betreft vooral welk kader op weg naar de gebiedsofferte AVPG wordt ingezet: ANLB of weidevogelmodules uit AVPG.

Uitwerking – inrichting en beheer weidevogels

Dit is een eerste uitwerking van hoe het weidevogelbeheer in deze situatie vorm gegeven kan worden. De nadruk ligt op kruidenrijk grasland met een rustperiode in het centrale deel van de pilot. Afwisseling van weiland en hooiland zijn Belangrijk.

Ten opzichte van het vertrekpunt zien de streefcriteria (uit AVPG) er dan als volgt uit:

- plas-dras
- >>20% beweide
- 38% op naar kruidenrijk grasland
- 38% volledige rustperiode, 20% aangepast beheer
- 23 ha geen aangepast beheer

100m

Esri Nederland, Comin

Uitwerking – inrichting en beheer weidevogels

Percelen			Graslandbeheer pilot							
OPP			voorgesteld beheer	datum 1e fase	datum eindfase	kg N/ha/jr 1e fase	type mest 1e fase	kg N/ha/jr eindfase	type mest eindfase	opmerkingen
rang	naam	Perceels id. kadastraal oppervlakte m ²								
1	Grut finne	301161	182							
2	Sietze syn caravan	302256 -N	182							
3	Five	127519	179							
4	Tredde med	301163	188 + 189							
5	Sietze syn caravan	302256 - Z	188							
6	Alve oost	127518	192							
7	Alve west	674306	192							
8	Neist de Fjouwer	301162	186							
9	Fierste Fjouwer	385159	187							
10	Tolve	385158	185							
11	Grutte Njoggen	168755	12							
12	ava Lys finnen : 12-13-1-	178915	183							
13	Paula's caravan, noord	685339	184							
14	ava Lys finnen : 12-13-1-	685339	184							
15	Tún lân	493908	17							
16	Tsjerk syn fjouwer	21785	18							
17	Stik by de Ie	21786	19							
18	Dijkstra's njoggen	301160	15							
19	Waltenberg	673168	14							
20	Lange seise	301159	13							
21	Tichtmaakke sleat	302255	11							
22		385160	10							
23	Tiye hoek	493909	10							

Hoeveel kg N in ruwe mest

	kg	P	N
ruwe mest			
kg	17750	32	114
ton ruwe mest	1000	1,8	6,4

Volgens weidevogelmodule: 15-20 ton vaste mest per jaar komt overeen met 75-100 kg N/ha/jr
Idem aan de hand van analyses 15-20 ton komt overeen met 96-126 kg N/ha/jaar

Wensen verdere uitwerking

1. Vanwege de overgangsfase in het beheer is flexibiliteit in het beheer gewenst, in het bijzonder de mogelijkheid om eerder te maaien bij een zwaar gewas en het ontbreken van broedende weidevogels
2. In deze pilot is de wens om het beheer, vooruitlopend op de uitrol van het Aanvalsplan Grutto, aan te pakken volgens de beheermodule weidevogels van Partr-Ner Certificering Natuurbeheer
3. Het is wenselijk om vooral ruwe stalmest te gebruiken. Echter, vanwege het ontbreken van voldoende ruwe stalmest op het bedrijf en in de omgeving (buur boeren) zijn de aanvoer mogelijkheden beperkt. Om die reden wordt in deze pilot voorgesteld in de eerste fase het gebruik van kunstmest en drijfmest toe te staan. Aanvoer van ruwe stalmest via uitruil (ruwe stalmest wisselen met drijfmest) is een wens om op korte termijn de hoeveelheid ruwe mest te verhogen.
4. Het beheer is in stappen uitgewerkt, omdat er sprake is van een overgangsfase. In de eerste fase is de bemesting nog wat hoger en de maaidata nog wat vroeger. Na een periode van vijf jaar – afhankelijk van de uitkomsten van monitoring – wordt de tweede fase ingezet. Maatgevend is de bodemkwaliteit (voedingstoestand), zwaarte van het gewas en de aanwezigheid van kruiden.

De precieze invulling van het weidevogelbeheer in de pilotperiode en daarna – richting AVPG – wordt in nauw overleg met de Gebiedscoöperatie Lege Midden uitgewerkt.

Kaders en uitwerking casus [REDACTED] – greppelland

Kaders

Vanuit de Erfgoeddeal is er ruimte voor het behoud van greppelland en het aanleggen en herstellen van greppelland. Aanleg en herstel gebeurt volgens bepaalde richtlijnen (verschil tussen greppels op kleigrond en greppels op veenrond).

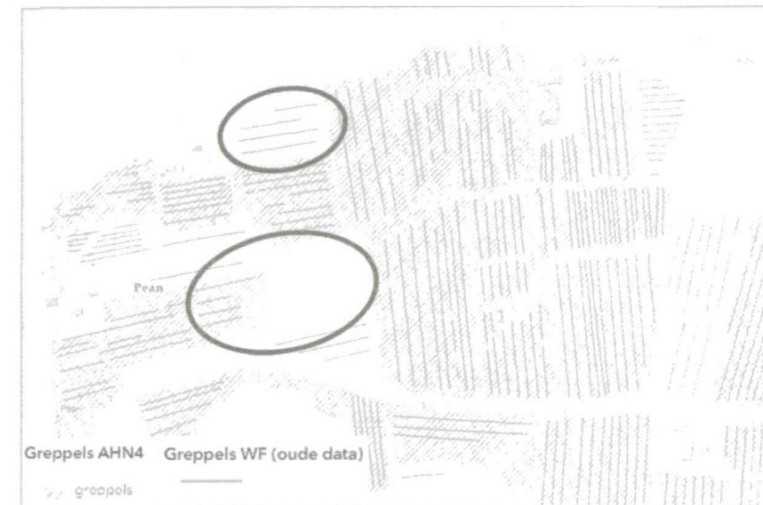
Greppelland heeft een hoge belevingswaarde, sluit aan bij de biodiversiteitsopgave en bij de ambitie tot behoud en versterking landschap en cultuurhistorie.

Vertrekpunten

- Oud greppelland ligt naast de boerderij, waar extensief wordt beweid.
- Volgens de greppelkaarten van WSF zijn er grotendeels nog greppels aanwezig. Grotendeels zijn het percelen die vaker zijn bewerkt.

Uitwerking

- Het oude greppelland behouden (zo nodig licht herstel?)
- Herprofilen van nieuw greppelland, op eerder bewerkte grond.
De meest geschikte percelen zijn daarvoor de nu als maisakker gebruikte percelen, en het perceel aan de noordkant, waar voor weidevogels wordt voorgesteld om dat extensief te gaan beweiden. Op deze percelen liggen nu wel enkele greppels maar de percelen zijn vlak. Het gaat hier om de aanleg van extra nieuwe greppels en het sterker profileren van de akkers.

Janssleat ([www.google](http://www.google.com), [REDACTED] september 2022)

Uitwerking casus [REDACTED] – overige biodiversiteit

Kaders

- Vanuit het Herstelplan Biodiversiteit wordt ingezet op een versterking van de algehele biodiversiteit in het agrarische gebied.
- In de gebiedsvisie ADD is als doel opgenomen: inzetten op vergroting van het areaal aan agrarische gronden met een goede ecologische basiskwaliteit. Daarmee wordt bedoeld dat soorten die thuishoren in dit type agrarisch landschap daar ook de ruimte voor hebben.

Vertrekpunten

- De omgeving is relatief rijk aan een diversiteit aan soorten, zoals de weidevogelgebieden ten noorden en zuiden, natuurgebied It Eilân, de buitendijkse oeverzones langs de Modderige Bol, Janssleat en Peanster Ie en de Botmar.
- In het gebied komt op een deel van de percelen een verscheidenheid aan soorten voor, maar het overgrote deel wordt thans vrij intensief gebruikt, waardoor er veel ruimte voor ontwikkeling is.

Uitwerking

- Met de bestaande inzet op het AVG, de ANLb en de voorgenomen extensivering wordt een grote stap gezet naar een versterking van de biodiversiteit, die veel verder gaat dan alleen weidevogels.
- Met de afbouw van de derogatie wordt langs de watergangen een onbemeste bufferzone aangehouden van 3 m breed. Het voorstel is om die bufferzone bij de eerste snede niet mee te maaien (ook buiten de percelen voor het AVG), maar kruiden de kans te geven te bloeien. Wel scherp zijn op kruiden die ongewenst zijn.
- Langs enkele sloten is het aantrekkelijk om het talud te verflauwen, om zo meer mogelijkheden te creëren voor soorten van vochtige-natte omstandigheden. Vooralsnog wordt in deze pilot gestart met enkele sloten aan de westkant, met een kleipakket.
- Overwegen een ANLB-pakket duurzaam slootbeheer (ecologisch slootschonen) af te sluiten op de centrale, oost-west lopende watergang

Uitwerking casus [REDACTED] – stikstofemissiereductie

Kaders

- In de concept-gebiedsvisie ADD is in het werkdocument voor ADD-Noord aangesloten op het vigerende provinciale stikstofbeleid met een reductiedoelstelling van 25% (i.t.t. de richtinggevende doelstelling van 475 van het Rijk voor veenweidegebieden). Er is op dit moment geen verdere helderheid en /of aanscherping vanuit landelijke en provinciale kaders.
- Op dit moment geen passende vergunning Wet natuurbescherming
- Het bedrijf ligt in de 3 km zone van het stikstofgevoelige NP Alde Feanen, wat betekent dat er een doelstelling geldt om stikstofemissie te reduceren.

Vertrekpunten

- Het bedrijf heeft in de huidige situatie een omvang van 90 melkkoeien en 70 stuks jongvee op een bedrijfsoppervlakte van 60 ha, met aanvullend 44 ha pacht van It Fryske Gea. Separaat van het bedrijf pacht zoon [REDACTED] 27 ha in aansluiting op weidevogelkern Soarremoarre

Uitwerking

- Uitwerking hiervan kan pas in detail als de (landelijke en provinciale) regelgeving en kaders hieromtrent helder zijn;
- De optie tot extensivering via afwaardering en de mogelijkheden voor rode ontwikkelingen zullen sterk bijdragen aan de opgaven om de stikstofemissie te reduceren;
- Nader moet bekeken worden, ook in het kader van de plannen om te gaan samenwerken met het naburige bedrijf, of en hoe dit kan worden vertaald in veebezetting. Daarbij speelt ook mee, dat het bedrijf aanvullend op de ASR-gronden een relatief groot areaal pacht, waardoor al sprake is van een lage veebezetting.

Inrichting

Waterbeheer

- peilschalen in elk peilvak
- divers voor grondwater en oppervlaktewater (Boeren Meten met Water)

Greppelland

- Greppelland herstellen of herprofiëren

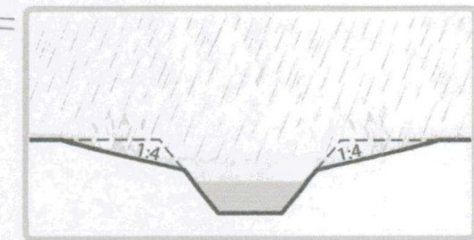
Flauw taluds (groen, 1:4)

- Langs twee sloten op percelen met een kleipakket en één waar ook greppels worden hersteld. Gunstig voor weidevogels, vegetatie en overige biodiversiteit

Er zijn drie locaties aangegeven, maar deze liggen niet vast. Bekeken moet worden welke sloten zich het beste lenen voor het aanbrengen van een flauw talud, afhankelijk van peil, bodem, voorkomen vertrapping e.d.

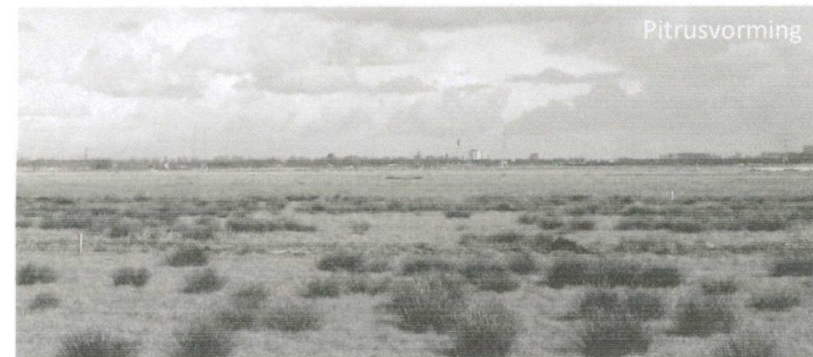
Flauw talud

Risico's en onzekerheden casus

Verandering van beheer en gebruik, door waterpeilverhoging en extensivering, brengt risico's en onzekerheden met zich mee. Bedrijfseconomische risico's en onzekerheden worden separaat doorgerekend. De onderstaande aspecten hebben betrekking op waterbeheer, landgebruik en gewas.

- Leverbot – vernatting kan het risico op Leverbot vergroten. Daar dient extra aandacht voor te zijn;
- Pitrus en Rietgras – in het bijzonder op eerder verstoorde bodems op veengrond ontstaat bij vernatting en extensivering gemakkelijk Pitrus in de greppels. Ook Rietgras kan optreden, maar dan vooral bij wisselende waterstanden. Pitrus ontwikkeling dient vanaf de start goed te worden gemonitord. Extensivering en vernatting stapsgewijs (zie hiervoor)
- Predatie – voor het weidevogelbeheer is predatie een risico. In het AVPG is aangegeven hoe daar mee om te gaan op gebiedsniveau, onder aanvoering van de Gebiedscoöperatie It Lege Midden.

Monitoring en tussentijdse bijstelling

Te monitoren aspecten

Monitoring is essentieel om de ontwikkelingen te volgen en na te gaan of de doelen worden gehaald. De volgende aspecten zijn van belang:

- Bodem: maaiveldhoogte door inmeting van alle percelen (landmeter, 2023);
- Water: oppervlaktewater- en grondwaterpeilen, waterkwaliteit. Naast peilschalen zijn meetpinnen nodig om de peilen van oppervlaktewater en grondwater te kunnen meten, en het effect van nieuwe sloten, greppelinfiltratie en flauwe taluds te kunnen meten;
- Bodem: de opbrengst en de ontwikkeling van kruidenrijk grasland hangt samen met de bodemvoorraad aan nutriënten. Daar moet ook de bemesting op worden afgestemd, zeker in de percelen waar extensivering een rol speelt. Om die reden is bodemonderzoek en –monitoring nodig van nutriënten inclusief P-Al (bodemvoorraad fosfaat) en P-CaCl₂ in alle percelen met extensivering. Voorts relevante parameters uit Pilot bodemvruchtbaarheid ADD (nader te bepalen). Eerst nagaan of er al recente bodemgegevens zijn; nieuwe data zijn alleen nodig van percelen waar geen data van zijn;
- Landgebruik en graskwaliteit: om een beeld te krijgen van de bijdrage die percelen in de bufferzone nog kunnen leveren in de bedrijfsvoering is inzicht in de graskwaliteit nodig (ds, VEM, re, DVE, NDF). Landgebruik incl. bemesting systematisch en consequent bijhouden;
- Pitrus en Rietgras – detailkartering Pitrus en Rietgras in alle percelen met extensivering en vernatting. Vegetatie-opnamen op percelen met extensivering en vernatting (soorten, bedekking, alles eerste snede). In alle taluds vegetatieontwikkeling volgen. Weidevogels – conform de afspraken met Gebiedscoöperatie It Lege Midden.
- Biodiversiteit – meting algehele biodiversiteit buiten bovenstaande. Vooral aandacht voor onderwaterleven en insecten in sloten, taluds, onbemeste bufferstroken

Monitoring en tussentijdse bijstelling

Fasering

Monitoring dient op gezette tijden plaats te vinden op basis van systematische metingen, waarbij meetmethoden, meetlocaties en frequentie precies worden vastgelegd. Hiervoor dient, na vaststelling van de precieze inrichting en het beheer tijdens de pilot, een monitoringplan te worden opgesteld.

In het plan moet een onderscheid gemaakt worden tussen monitoring die in andere kaders plaatsvindt of plaats kan vinden (CO₂-metingen, metingen WSF, weidevogels) en aanvullende monitoring die specifiek voor deze pilot nodig is. De volgende fasering is daarbij van belang:

- **Nul monitoring (2023, voorjaar 2024)** – nulsituatie vastleggen van alle genoemde aspecten
- **Eerste fase monitoring (2024-2026)** – ontwikkeling waterstanden, taluds, onbemeste bufferstroken
- **Vervolgmonitoring (2028-2029)** – Alle aspecten

Voor de monitoring van peilen zijn peilbuizen nodig. Ervaring wijst er op, dat daarvoor robuuste en hoge peilbuizen nodig zijn, omdat ze anders gemakkelijk door het vee kapot gemaakt worden.

Betreft:

Zienswijze voor [REDACTED] conceptbestemmingsplan wijziging

Aan: College van B en W gemeente Heeraren
 tov. afd. vergunningen

GEMEENTE HEERAREN

NR.:

afd.:

Ingekomen d.d.:

afgehandeld d.m.v.:

paraaf: d.d.

GEMEENTE HEERAREN

NR.:

afd.:/.....

Ingekomen d.d.:

30 NOV. 2023

afgehandeld d.m.v.:

paraaf: d.d.

dfz

GEMEENTE HEERENVEEN	
nr.:	
afd.:	/.....
Ingekomen d.d.:	
30 NOV. 2023	
afgehandeld d.m.v.:	
.....	
paraaf:	d.d.